

(d)

MATERNITAT, GÈNERE I PODER EN EL MÓN ARABOISLÀMIC

Al juliol de 2006, i en el marc de la desena edició dels cursos d'estiu de la Universitat de Barcelona, Els Juliols de la UB, el Centre Dona i Literatura va organitzar el curs titulat "Les Dones i l'Islam", coordinat per les professores Marta Segarra i Mercé Viladrich. En aquella ocasió varem tenir l'oportunitat de debatre amb l'alumnat assistent al curs i el professorat convidat al voltant de cinc eixos en les corresponents sessions de treball: "Dones i Religió", "Dones i Societat", "Dones i Immigració", "Dones i Cinema" i "Dones i Literatura", des d'una perspectiva tant històrica com actual i multidisciplinària.

A propòsit d'aquest curs, el Consell de Redacció de la revista *Lectora. Revista de dones i textualitat*, ens va encarregar la coordinació editorial d'un dossier monogràfic que d'algun mode donés continuïtat a la feina de reflexió iniciada aleshores. Essent conscients que els eixos al voltant dels que havien girat les sessions del curs eren massa amplis, varem decidir de delimitar la nostra feina d'edició i de recerca a un tema transversal als cinc eixos del curs: maternitat, gènere i poder en el món araboislàmic.

La maternitat és un atribut biològic propi del sexe femení. Malgrat tot, la maternitat és també un rol de gènere que les dones han desempenyat arreu i al llarg de la història com una pràctica social canviant. És a dir, a cada època i en cada cultura, la forma en què les dones i els homes han concebut la maternitat (les representacions culturals o la construcció social), i la forma en què elles l'han exercida (la pràctica social), han depès de factors tan dispars com el sistema polític, la forma d'organització socio-econòmica, el pensament, la religió, etcètera.

A l'Occident, on els estudis de les dones en general i de la història de les dones en particular han assolit un desenvolupament notable, la maternitat i la història de la maternitat han estat objecte de nombrosos assaigs, estudis... per part de la historiadora Yvonne Knibielher, de les filòsofes Élisabeth Badinter i Luisa Muraro i molts d'altres autores i autors. Aquests estudis, d'una banda, han fet palesa la conveniència de referir-se a les maternitats en plural, ja que no existeix una única forma sinó múltiples

formes de concebre i d'exercir la maternitat, i, d'altra banda, han conduït a l'estudi de les paternitats com a correlat de les maternitats.

Respecte al món araboislàmic, dues autores van iniciar fa ja alguns anys una important tasca de recerca i de reflexió sobre les representacions i la pràctica de la maternitat a les societats araboislàmiques: l'antropòloga francesa Camille Lacoste Dujardin, autora especialment de *Des mères contre les femmes. Maternité et patriarcat au Maghreb* (París, Éditions la Découverte, 1985), i la psiquiatra i antropòloga marroquina Rita El Khayat, autora especialment de *Il Complesso di Medea. Madri mediterranee* (Nàpols, Ancora del Mediterraneo, 2006).

Ambdues autores encapçalen aquest dossier confeccionat per autores i autors d'ambdues ribes de la Mediterrània, (Tunísia, el Marroc, França i Espanya), de diferents disciplines acadèmiques (Antropologia, Literatura i Història) i que han redactat els seus textos en llengües diferents (espanyol, francès i anglès).

Un dossier concebut com un estat de la qüestió sobre la(les) maternitat(s) en el món araboislàmic, des dels articles introductoris de Camille Lacoste Dujardin i Rita El Khayat; dels estudis de les relacions entre la maternitat i la creació literària al Magrib de Marta Segarra, Zohra Mezgueldi i Alia Baccar; i dels textos de Javier Socías Baeza sobre les relacions entre la maternitat i el cinema en situació d'emigració-immigració, i de Marta Bosch sobre les relacions entre la paternitat i la creació literària també en situació d'emigració-immigració.

JAVIER SOCÍAS BAEZA

Universitat de Barcelona i Université de Kairouan

MERCE VILADRICH

Universitat de Barcelona